

Representationen av förorten som ‘den andre’.

Av: Björn Alm och Jesper Ericson

B-opsats i medie -och kommunikationsvetenskap

Institutionen för Kommunikation & Medier

Lunds Universitet

MKVA22:4, HT2014

Handledare: Emilia Ljungberg

Examinator: Sophie Elsässer

Abstract

Uppsatsens titel: Representationen av förorten som 'den andre'.

Ämne: Medie- och kommunikationsvetenskap vid Institutionen för Kommunikation och Medier
Lunds Universitet

Kurs: MKVA22:4, B-uppsats, HT 2014

Författare: Björn Alm och Jesper Ericson

Handledare: Emilia Ljungberg

Nyckelord: Förort, media, annorlundahet, Rosengård, Holma.

Sammanfattning

Representationen av förorten som 'den andre' är en studie av hur förorterna Rosengård och Holma framställs i två informationsfilmer producerade på uppdrag av Malmö kommunala bostadsbolag (MKB).

I uppsatsen redogörs för hur den dominerande bilden av förorten ser ut i media och vidare hur förorter inte sällan framställs som annorlunda. Uppsatsens syfte är att undersöka om och hur medieprodukterna reproducerar bilden av förorten som 'den andre'. De två filmernas olika framställningar ger en mångtydig bild av hur MKB ser på de två områdena, varför de analyseras med postkolonial teori med fokus på annorlundahetsskapande genom en kvalitativ textanalys. Vad som återfinns är att filmernas beskrivningar av områdena inte helt kan ta sig ifrån de dominerande beskrivningarna av förorten, utan tenderar delvis att reproducera dem.

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund och tidigare forskning	3
Syfte och frågeställningar	4
Metod	4
Urval	5
Tillvägagångssätt	6
Teori	6
Den mediala reproduktionen av dominerande verklighetsbeskrivningar	6
Mediala representationer av miljonprogramsförorten - miljonprogramsförorten som 'den andre'	7
Postkolonial teori	8
Sammanfattning av teoridelen.....	10
Analys	10
Filmen - Cultural casbah	10
Filmens porträttering av Rosengård.....	11
Culture Casbah	12
Holmestan - Holma torg	13
Filmens porträttering av Holma	14
Holma torg.....	15
Likheter mellan Culture Casbah och Holmestan - Holma torg	15
Skillnader mellan Culture Casbah och Holmestan - Holma torg	15
Analys - sammanfattning	16
Slutsats och vidare diskussion	18
Käll-/referensförteckning	19
Bilaga 1	22
Bilaga 2	23

Representationen av förorten som ‘den andre’

”När staden blev så stor att människorna inte längre kunde känna till alla dess platser fanns det utrymme för tidningarna att upplysa om det som skedde på de platser och miljöer som man sällan eller aldrig besökte”

(Franzén 1998, citerad i Ericsson et al. 2000:87).

Inledning

En stor del av mediebilderna av förorten¹ idag handlar om brottslighet, hjälplöshet och otrygghet. Mediernas berättelser har ofta funktionen att beskriva förortsområdena för dem som inte bor där. De som bor i förorterna är varken deltagande subjekt i mediernas berättelser eller tänkt målgrupp för produktionerna. “Genomgående för debatten hittills är att det inte är de boende själva som beskriver sin bostadsmiljö i negativa ordalag.” (Ericsson, et al 2000:12). Rosengård är ett av de miljonprogramsområden som ofta förekommer i mediernas rapportering och förknippas ofta med olika samhällliga problem. I rapporten *Miljonprogram och media* beskrivs att “Vissa platser får helt enkelt stå som långtidssymboler för segregation, problem, kriminalitet etc.” (Ericsson et al. 2000:38). Representationerna av förorten kan sägas spela en lika viktig roll som de fysiska byggnationerna vad det gäller segregationen i Malmö.

¹ Begreppsligt finns ingen exakt motsvarighet i engelskan till hur vi använder ordet förort, och vilka betydelser det har. Det finns inte heller ingen direkt motsvarighet till miljonprogrammet. I USA är det ofta innerstäderna som blivit platsen för fattiga och socialt förfördelade och motsvarande diskurs rör sig kring “inner city” problem. Ghetto är också en benämning som till viss del går att jämföra med hur vi använder begreppet förorten. Franskans “banlieue” förekommer i också i vissa fall och är mer överensstämmande med den svenska förorten, medan social housing som förekommer i Storbritannien är mycket annorlunda. Vi kommer fortsättningsvis använda oss av både begreppen förort och miljonprogramsområde även om det finns stora skillnader i vad begreppen kan betyda.

Bakgrund och tidigare forskning

En rad akademiker som studerar stadens områden har valt att göra detta genom att analysera den dominerande mediediskurs som rör förorten. Ett perspektiv som använts vid dessa studier är postkolonial teori som syftar till att belysa hur koloniala makt, tanke -och känslöstrukturer kommer till uttryck i dagens samhälle (Ericsson et al. 2000:29,38). En central aspekt av den postkoloniala teoribildningen rör processen av skapandet av 'den andre' och förhållandet till 'den andre'. Dessa teorier kopplas till diskurser om förorten och hur dessa områden och dess invånare framställs och representeras som annorlunda, problemfyllda, farliga och i vissa fall exotiska.

Forskning om hur media representerar miljonprogramsområden, eller liknande områden som karaktäriseras av social utsatthet, ger en relativt samlad bild. Både de studier som har en antropologisk ingång och de som utgår från medietexter i sin analys framställer de boende som huvudsakligen frånvarande, eller deltagande enligt fördefinierade roller, i mediedebatten (Bourdieu et al. 1999:51, Ericson et al. 2000:35, 52). Forskningslitteraturen berättar att medierapporteringen till stor del behandlar kriminalitet En översiktlig genomgång av hur Malmös största lokaltidning, Sydsvenska Dagbladet, skriver om förorten Kroksbäck stödjer denna bild (Bilaga 1).

Efter denna initiala undersökning valde vi att titta på andra delar av medielandskapet. Tidigare studier har ofta behandlat nyhetsmedierna men också de representationer av förorten som förekommer inom populärkulturen. Ett annat studieområde är det som behandlar marknadsföringen av städer. I en allt mer globaliserad konkurrens om resurser har 'city-branding' blivit en viktig faktor (Möllerström 2011:11) . Malmö är en stad som arbetat länge med strategier för genomföra ett visionärt identitetsbygge (Möllerström 2011:75). I denna kontext har vi valt att genomföra en textanalys på två filmer som är producerade av Malmö kommunala bostadsbolag (MKB).

Syfte och frågeställningar

Med utgångspunkt i postkolonial teori analysera medieproduktioner från Malmö kommunala bostadsbolag (MKB). Vi vill undersöka om och hur medieprodukterna reproducerar bilden av förorten som 'den andre'. Vidare vill vi studera hur texterna förhåller sig till de dominerande representationerna av förorten.

Våra frågeställningar är:

Vilka bilder försöker man skapa eller framhäva i filmerna?

Hur tar sig den dominerande mediediskursen uttryck i filmerna?

Bidrar filmerna till att reproducera bilden av förorten som 'den andre'?

Metod

Uppsatsens metod är en kvalitativ textanalys av symptomal läsart. Det innebär att man genom tolkning försöker finna de underliggande innebörder som finns i en text². Genom en symptomal läsart försöker man finna de latentia innebörder i texten som kan avspegla de normer och dominerande föreställningar som finns i samhället (Östbye 2003:64ff.). I denna uppsats analyseras texternas innehåll dels i relation till varandra och dels i kontexten av de representationer som förekommer i den dominerande diskurs som rör miljonprogramsområden.

När vi använder oss av begreppet diskurs syftar vi på Michel Foucaults definition av begreppet. Foucault menar att diskurs utgörs av de meningsfulla utsagor om ett ämne som skapar kunskap och mening. Diskursens språk bestämmer hur ämnet kan talas om, resoneras kring och ges mening vid en historisk tidpunkt. Men begreppet innefattar inte bara språket utan också andra praktiker och beteenden som rör ämnet och på så vis överbryggas gränsen mellan det som sägs och det som görs. Genom att studera diskurser kan man se hur vissa sätt att tala om ett ämne dominerar över andra. Den kunskap som produceras av det dominerande sättet att tala om ämnet bildar grunden för ett dominerande synsätt. (Hall 2003:44) Diskursanalys och diskursbegreppet används ofta i samband med den teori vi har valt och vår textanalys har diskursanalytiska inslag.

² Text inom medievetenskapen betyder alla typer av medieprodukter; text, musik, film etc. (Östbye, 2003:67)

Urval

MKB har publicerat ett antal filmer på Youtube med information om områden, bostäder, nuvarande -samt framtida boende. Ur detta material har vi valt ut två filmer som beskriver förorterna Rosengård och Holma. Filmerna är informationsfilmer som beskriver Malmös/MKB:s framtidsplaner för dessa områden. Filmerna kan också sägas vara tillhörande en diskurstyp av argumenterande slag. Texter av denna typ har ett argumenterande tilltal och syftar till att skapa en logisk koppling mellan olika element, vilket betyder att textens författare på olika sätt försöker övertyga mottagaren att till exempel köpa en vara, rösta på ett visst parti eller att någon typ av förändring måste ske (Östbye, 2003:73).

Culture Casbah³

Filmen publicerades på *Youtube.com* 19 Juni 2014, är 1.45 minuter lång och hade 1030 visningar fram till 27 Januari 2015. (MKB Culture Casbah 2014). Filmen beskriver hur och varför man vill utveckla Rosengård genom ett projekt som heter *Culture Casbah*. Filmen består av animerade bilder och visar en framtidsvision av Rosengård och projektet.

Holmasthan⁴

Filmen publicerades på *Youtube.com* 5 december 2013, är 2.07 minuter lång och hade totalt 1 902 visningar fram till 27 Januari 2015. Filmen beskriver hur man vill utveckla Holma torg som ett led i ett större projekt som heter *Holmasthan*. Huvudsakligen består filmen av bilder av dagens Holma, med inslag av animerade bilder som till stor del illustrerar framtidens Holma. (MKB Holmasthan - Holma torg 2013)

Filmerna kan även ses på MKB:s hemsida (MKB 2014a), eller projektens respektive hemsidor (Culturecasbah 2014) (Holmasthan 2014) Valet av filmer utgår från att vi vill se hur MKB som kommunalt bostadsbolag uppfattar och väljer att framställa två miljonprogramsområden.

³ MKB utlyste en arkitekt-tävling för att hitta ett nytt koncept för utvecklandet av en del av Rosengård. På MKB:s Hemsida kan man hitta länkar till juryns utlåtande om de olika projekt som deltog i tävlingen. I december 2011 utsågs *Culture Casbah* som det vinnande alternativet. Projektet har också vunnit det prestigefyllda Mipim Awards i kategorin Best Futura Project 2013. Priset delades ut på den stora internationella fastighetsmässan i Cannes, Frankrike. (MKB 2014b)

⁴ Holmasthan är ett utvecklingsprojekt i miljonprogramsområdet Holma. Projektet är ett samarbete mellan MKB, Riksbyggen och Malmö Stad. Enligt planen skall Holma förtätas med över 1000 nya bostäder och nya butikslokaler. MKB och Riksbyggen deltog med ett gemensamt tävlingsbidrag till arkitekttävlingen European 11.(Holmasthan 2014)

Urvalet kan inte sägas vara generaliserbart i den mening att det kan säga något om andra mediaprodukters representationer av förorten.

Tillvägagångssätt

Vi har använt oss av ett tillvägagångssätt som praktiseras av Stuart Hall i boken *Representation. Cultural Representations and signifying practices* och syftar till att ge uppsatsens läsare en större uppfattning om filmernas innehåll och hur det kan tolkas. Initialt beskrivs vad som kan identifieras som filmernas föredragna meningsinnehåll, Hall beskriver det som textens "preferred meaning" (Hall 2003:228). Vidare analyserar vi de texter som valts med postkoloniala teorier som rör annorlundahet. Det vi har fokuserat i vår analys är vad som berättas, hur det berättas samt den visuella framställningen av områdena. Vi har även jämfört texterna för att finna skillnader och likheter samt ge ytterligare djup till vår analys. I *metodbok för medievetenskap* tas ett problem upp vad gäller den symptomala läsarten som man bör förhålla sig till som författare. Det krävs försiktighet i de slutsatser man drar av texten som ett uttryck för de tidstypiska attityder och dominerande föreställningar som präglat producenten (Östbye 2003:97). Vad gäller en tolkande form av analys finns det också problem med objektivitet då vi som uppsatsförfattare inte kan ställa oss utanför samhället, våra erfarenheter eller vårt språk.

Teori

Den mediala reproduktionen av dominerande verklighetsbeskrivningar

Olika institutioner och aktörers makt att namnge, definiera och beskriva karaktären hos olika områden kan ses som en del av hegemonin, ett system av idéer och praktiker som syftar till att bevara de existerande institutionella och privata maktsfärerna i samhället (Martin 2000:381). Hegemonin verkar på så sätt att de som besitter den ekonomiska och politiska makten försäkras om att få underkastade grupper samtycke genom att skapa ett samförstånd kring samhällets tillstånd (Strinati 204:148-149). Medierna kan beskrivas som aktörer inom hegemonin då de förmedlar bilderna som detta samförstånd vilar på. När medierna försöker beskriva förorter skapar de samtidigt också en enhetlig och ofta stereotyp bild av områdena, exempelvis framställs de som grå och monotona. De medieaktörer som producerar budskap bidrar till en redan existerande diskurs med egna metaforer och beskrivningar men de väljer inte ord och bilder i ett vakuum. De agerar i sociala strukturer och verkligheter som de

visserligen är del av, men inte ensamma i (Martin 2000:382). Stuart Hall beskriver det ifrån ett analytiskt perspektiv som att journalister och de som arbetar inom media "kodar ett meddelande som redan tidigare betecknats på ett hegemoniskt sätt" (Hall 1999:236). Den autonomi som den professionella koden innehar är huvudsakligen av praktisk och teknisk natur och tenderar att dölja den dominerande kodens hegemoniska egenskaper.

Medierapporteringen om förorter behandlar ofta kriminalitet och begångna brott. Även beskrivningar av vardagsliv eller andra nyheter relateras till kriminaliteten i området och invånarna framställs då som hjälplösa offer.(Martin 2000:392).

Mediediskurser benämner och placerar människor och platser efter deras roll i samhället, men det sker inte utan motstånd eller förhandling. Hegemonins berättelser framställs ofta som sunt förnuft eller tankemässigt allmängods, men de står inte oemotsagda (Martin 2000:383). I viss mån kan de dominerande representationerna i medierna utmanas. Exempelvis kan lokala organisationer eller lokalt producerad media influera representationerna (Martin 2000:401). Patrick Champagne menar dock att de grupper som är socialt och ekonomiskt marginaliserade har svårt att göra sin röst hörd i medierna. De beskrivs i högre grad än de hörs själva i diskursen. När de väl kommer till tals i media tenderar de att bara få förhålla sig till de redan rådande mediebilderna (Bourdieu et al. 1999:51). När medialt marginaliserade grupper lyckas attrahera journalistisk uppmärksamhet ställs de också inför det faktum att medierna har makten att tolka och forma nyheten för att skall passa in den dominerande diskursens narrativ (Ibid. 49).

Mediala representationer av miljonprogramsförorten - miljonprogramsförorten som 'den andre'

Miljonprogramsförorter har allt sedan de byggdes varit föremål för problembeskrivning i massmedierna. Redan innan husen stod klara var kritiken omfattande. Initialt handlade medierapporteringen framför allt om det ofärdiga skick byggnaderna var i och att folk fick flytta in i ofärdiga lägenheter. Något senare rörde det sig om utomhusmiljöns smuts och bristfälliga planering. Under 70-talet började man i media även att beskriva de sociala problemen i förorten. Det var framförallt problem med alkohol och narkotika, kriminalitet och utanförskap som porträtterades. I och med detta kan man skönja att rapporteringen allt som oftast handlar om olika problem som rör människorna som bor i förorten. (Ericsson et al 2000:17-19)

Sedan 1980-talet har invandrarna tilldelats en central roll i representationen av förorten i Sverige. Delar av diskursen handlar om olikheterna mellan den svenska moderna kulturen och

den omoderna icke-svenska kulturen, ”Om svenskheten definieras som kulturbefrielse och modernitet, är dessa områden sedda som kulturrika och omoderna...”(Ericsson et al 2000:19). Även i Tyskland kan man se hur invandring blir en central aspekt av förortsdiskursen redan under sjuttioalet. Tidningarna börjar berätta om “floden” av gästarbetare och dra paralleller mellan tyska städers problemområde och de rasifierade områdena i USA, Kreuzberg exempelvis, började jämföras med Harlem (Stehle 2006:53). I USA är det ofta innerstäderna som blivit platsen för fattigdomen som där har en påtagligt synlig etnisk markör. I den kontexten kan innerstaden användas av medierna som en geografiskt uttryckt kod för afro-amerikansk (Martin 2000:383).

Postkolonial teori

Det moderna samhället behöver skapa en annorlundahet för att kunna definiera sig självt (Ericsson et al. 2000:24). I samma drag som något definieras som annorlunda konstrueras en föreställning om vad som är normalt eller inte, eller som Ericsson, Molina och Ristilammi uttrycker det “Det är som sådana symboliska annorlundaheter förorterna nu fungerar, som en form av projektytor med vars hjälp majoritets-samhället definierar sig självt” (Ibid. 24). Normen sätter på så vis gränserna i förhållande annorlundaheten till vilket görs tydligt i medierapporteringen. Förorten skildras i medierna som om den på ett vis inte befinner sig i Sverige, då förorten omges av en kolonial retorik om det annorlunda, exotiska, farliga, problemfyllda och gåtfulla (Ibid. 23). Maria Stehle argumenterar att denna typ av narrativ riskerar att skapa ett slags inre gränser som efterliknar Europas yttre gränsdragning, ”The analyses of the ghetto-discourses reveal how these new racisms create and recreate certain kinds of ghetto-spaces that duplicate, mimic, and enforce the external borders of Europe” (Stehle 2006:50). Detta inre gränsländ karaktäriseras som våldsamt och icke-vitt och diskursen innehåller begreppet ‘ghetto-islam’ som en representation av ‘den andre’ (Stehle 2006:64).

Hall beskriver hur vissa kroppar genom rasifiering i kolonialismens epok kom att representera det annorlunda. När Afrika utforskades av vita kolonistörer skickades bilden av kontinenten och dess invånare tillbaka till det europeiska hemlandet. Bilderna kom i många olika former och via olika medier; böcker, foto och tidningar och skapade en bild av den främmande kontinenten som exotisk och annorlunda. Det understryker också kopplingen mellan en visuell diskurs och produktionen av kunskap om det annorlunda (Hall 2003:244). “De visioner av staden som 1800-talets koloniala erfarenhet gav upphov till fungerar fortfarande

som tankemönster med vilka vi uppfattar vissa bostadsområden” (Ericsson et al. 2000:27). Olikheterna beskrivs numera som kulturella istället för biologiska, men de framställs även nu som naturliga.

Annorlundahetsskapande, hävdar Balibar, är nödvändigt för att kunna definiera och identifiera sig själv som fundamentalt olik ‘den andre’ eller som en helt inverterad bild av ‘den andre’ (Balibar 2005:25, 29). Den andre behövs eftersom mening skapas i dialog med ‘den andre’ (Hall 2003:235). Balibar vill skilja och dela upp företeelsen i tre delar; olikhet (difference) -> annorlundahet (otherness) -> exkludering (exclusion). Generellt kan man se olikhet som en normaliserad särskiljning som gör det möjligt och får det att framstå som helt naturligt att skilja ‘vi’ från ‘dem’. Denna differentiering görs ofta utan att nämna ras som en faktor men utgör ändå en slags implicit rasism. Annorlundahet menar Balibar kan ses som hur man ser på olikheterna mellan länder, kulturer eller hur man definierar sitt eget land genom att beskriva ett annat olikt land.

Exkluderingsfaktorn tar sig uttryck i media och i den politiska debatten i förhållande till personer, grupper eller i vårt fall även olika områden i staden. Detta kan röra medborgarskap eller tillhörighet och ta sig uttryck genom normativ kvalificering eller diskvalificering. Detta skapar grupper som på olika vis exkluderas ur samhället och på så vis får sina rättigheter begränsade. Som tidigare diskuterats har det diskursivt skapats inre gränser inom Europas städer. Denna interna exkludering är enligt Balibar en konsekvens av normens skapande av annorlundahet och att yttre gränser tappat i betydelse i en globaliserad värld. Detta medför att man internt exkludera delar av samhället i bland annat media eller i den allmänna diskussionen och när förorten diskuteras så gör man det på ett särställande vis. (Balibar 2005:25). Människor som framställs som tydligt annorlunda från majoriteten eller normen och representeras ofta i tydliga motsatser, eller dikotomier (‘vi’ och ‘dem’). Det finns få naturliga dikotomier därför är framställningar som exempelvis ond/god socialt konstruerade (Hall 2003:229,235). Det är mycket svårt att göra sig av med detta binära sätt att se på saker då människor tenderar att kategorisera, för att kunna göra världen begriplig och hanterbar. I det binära skapas också en maktrelation mellan polerna, som kan uppfattas som naturligt, det ena dominerar på något vis över det andra (Derrida 1974 refererad i Hall 2003:235). Den som har makten att definiera vilken av polerna som dominerar det andra, har då makten att definiera normen.

Sammanfattning av teoridelen

Vi har här beskrivit två analytiska perspektiv som är vanligt förekommande i den akademiska diskursen om problemområden i staden. På ett plan förekommer det en uppsättning dominerande representationer som framställs i medierna. Dessa representationer framställer områdena som farliga och problemfyllda. Representationerna kan i viss mån ifrågasättas eller förhandlas med medierna, men det kräver aktörer med en viss styrka som förmedlar de alternativa budskapen och bilderna.

På ett annat plan är en stor del av de negativa representationerna en del i processen av annorlundahetsskapande, där 'den andre' framställs som diametralt annorlunda till det normala. 'Den andre' framställs exempelvis som farlig eller exotisk och blir föremål för intern exkludering som innebär en form av uteslutande från samhället. Det är med dessa teoretiska perspektiv vi kommer att analysera filmer om Culture Casbah och Holmastan - Holma torg.

Analys

Eftersom filmerna huvudsakligen vill beskriva projektet är det svårt att diskutera filmerna utan att komma in på de tänkta nybyggnationerna. Projekten innebär modernisering och ombyggnad av stora delar av områdena. I den mån visualiseringen av projekten sammanfaller med de diskursiva element vi valt att titta närmare på kommer vi även analysera projekten.

Filmen - Cultural casbah

“Kan förort bli stad? Kan det problemstämplade Rosengård göras om till en attraktiv stadskärna i Malmö? Ja, vi på MKB tror det”. Så inleds MKB:s film om projektet Culture Casbah. Samtidigt visas en karta över Malmö och när den zoomas ut ser man att kartan är omgärdad av arkitektoniska skisser och att scenen utspelas på ett kontor. Filmen vill förmedla att MKB har framtidstro, en vision och en genomtänkt plan för att utveckla Rosengård. MKB vill visa att det är medvetet om den problemstämpele området har, men ser ljus på utveckling. I filmen förklaras vidare att Malmö växer snabbt och ”det bara är en tidsfråga innan Rosengård kommer att räknas till centrala Malmö”. Det framkommer också i filmen att nya kommunikationsmöjligheter, med bland annat nya bussar och en ny tågstation, i framtiden kommer att bidra till ökad rörlighet till och från Rosengård. MKB vill med projektet Culture Casbah bygga ihop Rosengård med staden.

Det problem som framställs i filmen är att Rosengård inte ser ut och uppfattas som en del av centrala Malmö i nuläget, detta vill MKB råda bot på genom att bygga nytt och förtäta den byggda miljön i området. Mer precist är planen att bygga ett stråk som ska gå igenom området och kantas av bebyggelse i mindre skala. Stråket skall “ersätta de monotona linjerna med variation” och det “grå ersätts med det gröna”. Som en symbol för det nya Rosengård ska det över det nya stråket resa sig ett nytt landmärke, ett hus med 22 våningar. Berättarens ton i filmen är positiv och beskriver visionen med ett marknadsförande uttryck. Projektet har skapat positiva rubriker i både lokalpressen och i bloggar och andra digitala medier som behandlar arkitektur och stadsplanering exempelvis skriver Sydsvenska Dagbladet: “Ett tydligt exempel på att Malmö håller på att skriva om sin berättelse, eller åtminstone lägga till ett nytt kapitel, är Culture Casbah, som MKB ska uppföra precis bredvid Örtagårdens torg” (Yifter-Svensson 2014). I kontexten av att en stor del av rapporteringen om Rosengård handlar om kriminalitet och utanförskap kan man se att fastighetsbolaget bidrar med att skapa alternativa bilder.

Filmens porträttering av Rosengård

Kartan över Malmö som visas i filmens inledning är indelad i tre fält, Öresund, stad och slätt (Se bild 1). Mitt i stadens västra del står “Malmö” och till öster står “Rosengård”, ingen annan text visas. Kartor är representationer som framställer staden “stereotyp och upprätthåller avstånden mellan Oss och Dem, betraktaren och den som betraktas” (Ericsson et al. 2000:78). Avståndet förstärks också ytterligare genom utformningen av kartan i filmen. Ett fåtal större gator och vägar lyfts upp av en 3d effekt och markeras tydligt och den som framstår som högst och bredast är Nobelvägen som går diagonalt genom Malmö. Den framstår som en mur eller barriär som skär genom staden, till skillnad mot den yttre ringvägen som hade kunnat ses som något som samlar och håller ihop Malmö visuellt. Den skapade inre gränsen framställs som starkare än det som håller samman staden. På de åtta sekunder som hunnit gå av filmen har vi med filmens visuella uttryck fått berättat att Rosengård i nuet inte är en del av Malmö. Filmens grundläggande berättande tar avstamp i etablerade representationer av den invandrartäta förorten och slår redan de första sekunderna fast att Rosengård är problemfyllt och att förort inte är stad. Påståendena upprepas senare för att få ytterligare kraft. Rosengård framställs redan från första stund som annorlunda i flera avseenden. Att Rosengård är problemfyllt och beskrivs i “svarta rubriker” hör samman med det som senare uttrycks i filmen, att MKB vill skapa trygghet. Betydelsen blir att området idag är otryggt.

Resonemanget är skapat i respons till den del av mediediskursen som rör förorten som främmande och farlig.

“Hur får man de räta linjerna i miljonprogrammets förortsarkitektur att kännas som stad” frågar sig berättarrösten ungefär en halv minut in i filmen. Här understryks att stadsdelen idag inte upplevs som stad och för oss som bor i staden är Rosengård något annorlunda i arkitektoniskt avseende. Den ofta förekommande beskrivningen av miljonprogramsfororten som grå kan användas som en illustration över mediala representationernas kraft, om man promenerar runt i Rosengård eller studerar ett flygfoto framgår det snabbt att området är betydligt grönnare än de flesta delar av staden. I filmen framställs Rosengård i nuläget tydligt som ‘den andre’ i förhållande till staden. I filmen visas inte visuella bilder av hur det ser ut på Rosengård idag. Man lägger fokus på framtiden, detta för att samtiden kanske inte kan framställas på ett tillfredställande sätt. Förortens invånare tillhör antagligen inte själva den publik som MKBs film riktar sig till. De ställs i stort sett utanför berättelsen, både som subjekt eller objekt. Här uppkommer en väsentlig frågeställning, vem är målgrupp för filmen? Vid en sekvens i filmen visas en post-it lapp där man kan läsa “Trygghetskänsla, mötesplatser, boendemedverkan, långsiktigt hållbart och tillgänglighet”. Detta framstår som ett budskap till de som kan ha inflytande över projektets implementering. Filmen riktar sig troligtvis huvudsakligen till tjänstemän, politiker och investerare. En annan tänkt målgrupp till filmen kan också vara potentiella nya boende.

Culture Casbah

Stråket skall MKB “fylla med folkliv, butiker, mat och kultur. Skapa goda anledningar för utomstående att söka sig hit”. Precis som i andra beskrivningar av den invandrartäta förorten framhävs kulturen som en viktig del av området. Den kultur som tillskrivs ‘den andre’ är traditionsrik och blickar tillbaka. Den är lätt att konsumera för en besökare, precis som i ett folklivsmuseum eller en utflykt från charterhotellet när man är på semester.

Casbah, eller Kasbah, är benämningen på en typ av traditionella fort i muslimska länder. Mest känd är Kasbah i Alger, en stadsdel med vindlande smala gator och trappor, ett gytter av bebyggelse i olika nivåer och tiotusentals invånare. Visuellt finns det likheter mellan Algiers Casbah och Culture Casbah Rosengård. Det förtätade stråket med småbutiker och terasser med grönska kommer onekligen förändra områdets utseende och själva höghuset med sina vinklar och olika breda våningar påminner om flera hus som är byggda på varandra (Se bild

2). Ursprungstanken bakom höghuset är en gata på höjden och en offentlig trappa kommer leda besökarna till toppen (MKB 2014a).

Namnet i kombination med kulturen pekar på att även det nya Rosengård kommer vara annorlunda än resten av staden. Precis som om man vore besökare i en stad i mellanöstern eller Nordafrika kan man nästan förnimma kryddorna i luften när man hör namnet Culture Casbah. Det nya stråket i Rosengård blir som ett slags turistattraktion, "I ett socialt rum som givits karaktären av att vara annorlunda, utanför och främmande blir det möjligt att tillskriva det exotiska estetiska kvaliteterna"(Ericsson et al. 2000:79). Culture Casbah spelar på bilden av det exotiska, ett begrepp skapat av de västerländska upptäckarna för att definiera en del av det främmande de ställdes inför. Det är intressant att MKB väljer att i sin framtidsvision förstärka representationen av Rosengård som 'det andra' i form av kultur och etnicitet samtidigt som man vill bygga bort den rumsliga aspekten av annorlundaheten.

Holmestan - Holma torg

Holma visas inledningsvis från ett fågelperspektiv med Kroksbäcksparkens gröna kullar i centrum och Öresundsbron skymtar i den avlägsna horisonten (Se bild 3). Det är soligt och man ser fåglar flyga över hustaken. Medan kameran panorererar mjukt börjar en ung flickas röst berätta. "Holma såg dagens ljus för snart 40 år sedan och är idag ett klassiskt miljöprogramsområde". Kameran skiftar till att följa en flicka som promenerar runt i Holma. Man förstår denna karaktär som personen bakom berättarrösten (Se bild 4). Det ser ut som en tidig vårdag med starkt solljus och långa skuggor. Berättarrösten beskriver att Holma har legat "i utkanten av Malmö och inte bjudit till spontana besök". "Närheten till staden och nya Hyllie behöver förstärkas för att ge mer liv och stadskänsla". Flickan sätter sig på en sten och tittar ut över Holmas torg. Hon tittar drömmande ut över hus och upp mot fåglar som flyger på himlen. Berättaren fortsätter "Satsningen i Holma skall ge dagens och framtidens Holmabor ett mer varierat boende och ett grönnare liv". Samtidigt ser flickan pappersblommor som ser ut att växa upp ur gruset. "Holma skall vara en plats dit man vill flytta och stanna kvar och som hela Malmö och resten av världen vill besöka". Flickan sitter och blickar ut mot Holmas torg som ligger öde och nästan ser ut som en tom parkeringsplats. Bilden tonar över i en kollageliknande illustration som visar det nya projektet ur samma perspektiv. Nya byggnader, träd och människor fyller nu platsen. Filmen berättar att det skall byggas nya hus med lägenheter och lokaler i gatuplan som skall kunna fyllas med butiker, mötesplatser samt ett

offentligt orangeri. Först i raden av byggnationer är nya Holma torg som skall vara färdigt 2015 (MKB och Riksbyggen).

I nästa scen vandrar flickan i ett växthus och berättar att det kommer över 1000 nya bostäder, i och kring Holma, under de kommande femton åren. Filmen klipper tillbaka till den inledande pannoreringen och rösten berättar "Malmö växer så det knakar. Med citytunneln, och allt som händer i Hyllie, och med ett nytt badhus i Kroksbäcksparken har möjligheterna för Holma förändrats. Nu kan Holma ta plats längst fram i Malmö och utveckla en egen, tydlig identitet". Bilden tonar ut, kvar står logotypen "Holmastan - the European city".

Filmens porträttering av Holma

Den mjukt svepande kamerarörelsen tillsammans med att ungefär halva bilden upptas av gräs och blå himmel ger ett harmoniskt intryck. Berättarrösten berättar att Holma är ett klassiskt miljonprogramsområde utan att koppla det till någon problematik eller framställa det som en nackdel för området. Holmas nackdel beskrivs snarare utifrån det geografiska läget i förhållande till staden. Stadens utbredning och ny infrastruktur ska ge möjligheter för Holma att förändras och skapa en egen, attraktiv identitet.

Holma representeras inte som 'den andre' på något framträdande sätt av berättarrösten i filmen. Visserligen så återkommer berättelsen om att MKB vill skapa mer liv och stadskänsla, mer varierat boende och grönare liv, men det ställs inte uttryckligen i kontrast till miljonprogrammet som annorlunda. Bilderna visar Holma som ljus och inbjudande men samtidigt folktomt. Beskrivningar av miljonprogramsområden som en öde stenöken har existerat länge. Metaforen har ofta kopplats till att beskriva platsen som ogästvänlig och opassande för människor eller som hotfull och farlig för exempelvis barn (Ericsson et al. 2000:64). Holma framställs i filmen som en öde plats, men utan att sätta det samman med andra negativa betydelser. Det är först när bilden skiftar till en illustration föreställande det ombyggda, livfulla, Holma torg som andra människor visas.

Det är tydligt att det som berättas är flickans tankar och drömmar om framtiden. Som filmens huvudkaraktär kan flickan ses representera både framtiden och de som bor på Holma idag. Oavsett om filmens betraktare känner till Holma sedan tidigare eller inte så är det möjligt att relatera till huvudkaraktärens drömmar om framtiden.

Holma torg

Kontrasten mellan bilden av det folktomma Holma av idag och bilden av det kommande Holma torg är påtaglig. Illustrationen över Holma torg visar ett rikt folkliv som befinner sig i rörelse. Årstiden har skiftat till tidig höst och träden är fyllda av frukter och blad. De nya byggnationerna ställs inte i kontrast med den nuvarande, utan smälter in i de omkringliggande och skapar på det sättet en ny helhet. På Holma torg skall MKB och Riksbyggen tillsammans uppföra tre byggnader med sammanlagt 61 lägenheter samt butikslokaler. Människorna som visas i illustrationen är inbegripna i olika aktiviteter, en del barn leker och många vuxna går med shoppingkassar eller väskor. Det är tydligt att sammansättningen av människor speglar Malmös demografi och är representativ för de som bor på Holma idag.

Projektet skall göra området mer attraktivt, men inte väsensskilt från vad det är idag. Det avgörande är att den nya geografiska kontexten, med stadens utbredning söderut, som ger Holma nya möjligheter att utvecklas. Filmens bilder understryker den rumsliga närheten genom att visa Holma och de angränsande områdena ur ett fågelperspektiv.

Likheter mellan Culture Casbah och Holmestan - Holma torg

Folkvimlet på Holma torg liknar det som finns i Culture Casbah med människor som fyller det nya stadsrummet med liv och rörelse. Det är detta folkliv MKB vill påvisa som eftersträvansvärt till skillnad från hur områdena idag framställs. Det som kan ses som gemensamt för de båda filmerna är MKB:s definition begreppet stad; tät bebyggelse, butiker och ett vimmel av folk är något som visuellt framställs som positivt och stadsligt.

I detta kan man hitta tanken på att utveckling är nödvändigt och vad som räknas som eftersträvansvärd utveckling i båda filmerna är stadskänsla. Förorten av idag tycks sakna de eftersträvansvärda platser och drag som tillskrivs staden och kan därmed inte innefattas i begreppet.

Skillnader mellan Culture Casbah och Holmestan - Holma torg

När filmerna ställs i relation till varandra kan man se skillnader i hur de förhåller sig till de två områdena. Den visuella representationen av nuvarande Rosengård består enbart av kartor medan det framtida Culture Casbah visas med tilltalande illustrationer. I Holmestan visas området av idag som inbjudande även om det är folktomt och bilder av dagens Holma både

inleder och avslutar filmen om Holmastan. Vad gäller namnet Holma torg är det inget som förändras, man ser inte ett behov att området behöver förknippas med något helt nytt.

Det finns stora tekniska likheter i utformningen av de visuella bilder som visar Holma torg och Culture Casbah. Bilderna är kollage av fotografier av de berörda platserna i bakgrunden och renderingar av tredimensionella modeller föreställande de planerade byggnationerna. Grön växtlighet och människor är inklippta för att skapa en bild av en trevlig miljö med mycket liv och rörelse. Särskiljande är dock att människorna i bilderna av Culture Casbah är avlägsna och anonyma (Se bild 5). Det är upp till åskådaren att föreställa sig vilka kategorier av människor utgör folklivet. I illustrationerna över Holma torg kan man tydligt urskilja individerna och deras särskiljande attribut (Se bild 6).

Tilltalet i de två filmerna skiljer sig åt och de verkar delvis rikta sig till olika typer av mottagare. Culture Casbah beskrivs utifrån ett kontor med skisser och kartor av en berättare som explicit representerar MKB. I kontrast till detta så beskrivs Holmastan av en ung person som implicit framstår som boende på Holma.

Analys - sammanfattning

De två filmerna skiljer sig åt i fråga om de reproducerar bilden av miljonprogrammet som 'den andre'. Som analysen visat utgår Culture Casbahs narrativ från representationer av Rosengård som 'den andre'. De delar av annorlundaheten som rör miljonprogrammets arkitektur och området som farligt skall förändras i och med projektets genomförande. Däremot skall den exotisering och det kulturellt annorlunda som framkommer i filmerna bestå. Ur ett marknadsförande perspektiv är det troligtvis en framgångsrik strategi att ta till vara på och utveckla bilden av Rosengård som exotiskt. Culture Casbah, med de konnotationer som ryms i namnet, kan utgöra ett väsentligt incitament för utomstående att spendera tid i Rosengård. Att bli utpekad som 'den andre' är dock ett steg i en process som leder till exkludering och ur ett postkolonialt perspektiv framstår därmed inte MKB:s strategi som oproblematiserad. I en polariserad samhällsdebatt som ställer olika delar av samhället mot varandra kan den exotiserade enkelt urskiljas från normen med de negativa konsekvenser som det kan innebära.

I inledningen av Culture Casbah framställs bilden av Rosengård som ett problemområde ständigt förknippat med otrygghet och annorlundahet som naturlig. De dominerande representationerna av Rosengård är så förgivet tagna att de inte går att ställa sig utanför dem.

I filmen *Culture Casbah* är det tydligt att det är MKB som aktör som kan och skall förändra Rosengård. De boende framställs inte av filmen som en faktor i processen. Den som bestämmer vad som ska hända på området sitter på ett (avlägset) kontor och lägger planer och skissar för framtiden. Man iklär sig rollen som den distanserade betraktaren, som planerar, analyserar och kontrollerar för att sedan agera och förändra området, som beskrivs i *Miljonprogram och media*.

I *Holmasthan* framställs Holma utan referenser till de dominerande problemfyllda bilder som representerar förorten. En möjlig förklaring till denna skillnad mellan filmerna kan vara att Holma inte fått lika stor medial uppmärksamhet och tydliga problemstämpel som Rosengård. MKB behöver därmed inte dra uppmärksamhet till problem utan kan fokusera på positiva kvalitéer och hur dessa kan utvecklas. Filmen om *Holmasthan* använder inte bilderna eller det talade ordet för att explicit förstärka Holmas roll som 'den andre'. Det finns dock utrymme att diskutera att området och de boende representeras av en ung flicka, ett barn. Flickan kan tänkas utgöra en symbolisk brygga mellan nuet och framtiden men bär också med sig andra betydelser som kan knytas till hennes ålder. Barn behöver få sina behov uppfyllda av en vuxen, exempelvis genom att den vuxne skapar en trygg och säker miljö. Det är också så att den vuxne har ansvar för att lära barnet vad rätt och fel och fattar de viktiga besluten som formar barnets framtid. Relationen som uppstår mellan den vuxna åskådaren och barnet i filmen är inte jämlik utan representerar ett maktförhållande.

Slutsats och vidare diskussion

För att återknyta till de frågor som inleder uppsatsen så kan vi konstatera att den dominerande mediediskursen är väl synlig i filmen om Culture Casbah men inte i filmen om Holmastan. Vi kan också konstatera att det finns inslag som pekar på ett kolonialt tänkande i filmerna och att Culture Casbah framställer Rosengård som 'den andre'.

Filmernas olika berättargrepp till trots är det tydligt att de representationer som framställs är MKB:s berättelser om Rosengård och Holma. En relevant fråga är om de i sina försök att bidra till nya identiteter, till de områden som "svartmålas" i medierna, ändå i vissa fall förstärker annorlundaheten. Dock kan de också ses som en alternativ röst i debatten som kanske både kontrasterar och samtidigt nyanserar de dominerande bilderna.

Om bilden av den distanserade betraktaren avspeglar verkligheten kan en del av förklaringen av att Rosengård fortfarande framställs som 'den andre' ligga i just detta avstånd mellan de boende och de som formulerar framtidsvisionen. Att förutsätta sig veta bättre vad som är bra, vad som betyder bra eller dålig utveckling, ligger i den avlägsne betraktarens ögon. MKB som kommunalt bostadsbolag har ett tolkningsföreträde gentemot de boende utifrån sin maktposition. De äger fastigheterna och kan därmed styra folks boendesituation. Med filmerna kan de också styra bilden av denna boendesituation. Precis som i många andra medierepresentationer av förorten är de boende osynliga eller agerar enligt en förbestämd roll. En intressant fråga är hur framtidsvisionerna ser ut hos de som idag bor i området.

Om den byggda miljön kan förändras som MKB planerar, verkar det på ett vis troligt att andra aspekter av områdena kan bli betraktade på ett nytt sätt. Ett konkret exempel är att om det inte längre går att visuellt särskilja området från staden blir det också svårare att betrakta området som icke-stad. Området blir på detta vis en del av staden och därmed en del av normen. Vidare skulle detta kunna medföra att områdets befolkning också närmar sig normen. "De svarta rubrikerna" skulle inte längre kunna tillskrivas området utan att samtidigt tillskrivas normen. MKB ger intryck av att vara medvetna om att det förekommer en sammanflätning av plats, människa och kulturidentitet som skapar en enhetlig bild av områden. MKB vill förändra områdets arkitektur för att likna stadens, men samtidigt behålla områdets särdrag. På så vis riskerar Rosengård bli något av en turistattraktion, som antingen fortsatt ses som annorlunda eller som en plats i staden där man kan uppleva det annorlunda i en familjär miljö.

För att bilda en mer sammanhängande bild vore det intressant att studera vilken grupp nya boende som projekten Culture Casbah & Holmastan riktar sig till. Det hade också kunnat tillföras djup och nya dimensioner med intervjuer med relevanta MKB-representanter. Man hade även kunnat genomföra intervjuer med boende för att få deras reflektioner om projekten och filmerna. Utöver detta kan ytterligare studier av andra aktörer som rör förorten göras, för att undersöka fler diskursiva element.

Käll-/referensförteckning

Balibar, Etienne. 2005. Difference, Otherness, Exclusion. *Parallax*, 11:1, 19-34, DOI: 10.1080/1353464052000321074

Best, Joel (2001). *Damned Lies and Statistics. Untangling Numbers from the Media, Politicians, and Activists*. Berkeley: University of California Press.

Bourdieu Et al. 1999. *The Weight of the world - Social suffering in Contemporary society*. Stanford: Stanford University press.

Ekström, Mats & Larsson, Lars-Åke (red.). 2010. *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Ericsson, Urban., Molina, Irene. och Ristilammis, Per-Markku. 2000. *Miljonprogram och Media. Föreställningar om människor och förorter*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet och Integrationsverket.

Hall, Stuart (red.). 2003. *Representation. Cultural Representations and signifying practices*. London: Sage.

Hall, Stuart. 1999. Kodning och avkodning. I Johansson, Thomas., Sernhede, Ove. och Trondman, Mats. (red). *Samtidskultur. Karaoke, karnevaler och kulturella koder*. Nora: Doxa.

Lewis, Justin (2001). *Constructing public opinion: how political elites do what they like and why we seem to go along with it*. New York: Columbia University Press

Martin, Deborah G. 2000. Constructing Place: Cultural hegemoies and media images of an inner-city neighborhood. *Urban Geography*, 21:5, 380-405, DOI: 10.2747/0272-3638.21.5.380

Möllerström, Veselinka. 2011. *Malmö's omvandling -Från arbetarstad till kunskapsstad-En diskursanalytisk studie av Malmö's förnyelse*. Lund: Lunds Universitet.

Stehle, Maria. 2006. Narrating the Ghetto, Narrating Europe: From Berlin, Kreuzberg to the Banlieues of Paris. *Westminister papers in Communication and Culture*, 3:3, 48-70. ISSN: 1744-6708.

Strinati, Dominic. 2004. *An introduction to theories of popular culture*. 2.ed. London: Routledge.

Östbye, Helge., Knapskog, Karl., Helland, Knut & Larsen, Leif Ove. 2003. *Metodbok för medievetsenskap*. Malmö: Liber.

Internet

BRÅ (2014) *Anmälda brott*. Brottsförebyggande rådet. [Hemsida]

<https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/statistik/anmalda-brott.html> [2014-12-17]

Culturecasbah (2014) MKB Fastighets AB [Hemsida] <http://www.culturecasbah.com> [2015-01-09]

Holmasthan (2014) MKB Fastighets AB. [Hemsida] <http://www.holmasthan.se> [2015-01-24]

Malmö stad (2008) *Områdesfakta för Malmö 2008*. Malmö. [Hemsida]

<http://malmo.se/Kommun--politik/Statistik/Omradesfakta-for-Malmo-1995-2008/Omradesfakta-2008.html> [2014-12-16]

MKB Culture Casbah (2014) MKB Fastighets AB. [Video]
<https://www.youtube.com/watch?v=Tn03lnJpUiI> [2015-01-11]

MKB Holmestan - Holma torg (2013) MKB Fastighets AB. [Video]
<https://www.youtube.com/watch?v=aRqizhaGCXs> [2015-01-27]

MKB (2014a) MKB Fastighets AB. [Hemsida] <http://www.mkbfastighet.se/> [2015-01-11]

MKB (2014b) - MKB Fastighets AB. [Hemsida]

<http://www.mkbfastighet.se/templates/Article.aspx?id=261598> [2015-01-04]

Sydsvenskan (2014) Översikt av artiklar om Kroksbäck. [Hemsida]
[\http://www.sydsvenskan.se/sok/?q=kroksb%C3%A4ck§ion=Malm%C3%B6 [15-01-21]

Yifter-Svensson Filip (2014) *Att bygga om från grunden*. Sydsvenskan [Hemsida]
<http://www.sydsvenskan.se/kultur--nojen/att-bygga-om-fran-grunden/> [2015-01-09]

Bilaga 1

Inledningsvis gjorde vi en kvantitativ uppskattning av hur stor del av Sydsvenska dagbladets rapportering om förorten Kroksbäck som handlade om brott (Sydsvenskan 2014). Kroksbäck är ett av de sista områden som byggdes inom ramen för miljonprogramsprojektet i Malmö. För att få ett jämförelsematerial tittade vi även på Kirseberg, en stadsdel som också ligger lite utanför centrala Malmö geografiskt. Däremot ligger områdena statistiskt nära varandra om man tittar sysselsättningsgrad och medelinkomst (Malmö stad 2008). Kirseberg saknar miljonprogramsbebyggelse. Då vi ville få en uppfattning om anmälda brott tittade vi även på statistik från Brottsförebyggande rådet (BRÅ 2014). Från 1 januari 2014 tom 11 november 2014 har Sydsvenskans Malmö-sidor publicerat 51 artiklar om Kroksbäck. Av dessa handlar 37 (72%) om brott och kriminalitet. Samma tidsperiod, malmö-sidorna och Kirseberg. 29 artiklar skrivna, var av åtta (27%) om kriminalitet

Stadsdel väster, som Kroksbäck tillhör hade enligt BRÅ under 2013 14121 anmälda brott, vilket ger 18668 per 100000 invånare. Kirseberg tillhör i sin tur Stadsdel Norr som hade 17673 anmälda brott vilket ger 28445 per 100000 invånare under 2013 .

Det är frestande att jämföra ”Statistical comparisons promise a bit more – at least two number that might reveal a pattern” (Best 2001: 127) men statistiken från BRÅ är dock baserad på en indelning av staden i betydligt större enheter. Stadsdel väster består dessutom till stor del av villakvarter och Stadsdel norr innehåller delar av centrum.

Bilaga 2

Stillbilder från filmerna Culture Casbah och Holmastan.

Bild 1. Karta från filmen Culture Casbah.

Bild 2. Culture Casbah.

Bild 3. Holma ur ett fågelperspektiv.

Bild 4. Huvudkaraktären i filmen Holmastan.

Bild 5. Culture Casbah.

Bild 6. Holma torg.

